

טריפו

שיחות עם טריפו

אם יש מי שזכאי לתואר "במאי כוכב עליון", הרי זה פרנסואה טריפו. מאז עשה את סרטו הראשון, 400 המלקות, תפס מקום ראשון בשורת יוצרי הקולנוע הצריר פתיים. מאז זילזל וזים הוא נמנה על הבר מאים שכל שחקן חולם לעבוד במחיצתם. בשל כישרונו המיוחד במינו לדלות מתור כם את המעלות הנסתרות ביותר שלהם. ואולי אף יותר מזה: טריפו מחלוצי הגל-החדש הצרפתי, הוא לא רק במאי, אלא גם מי שעמל רבות, ובהצלחה, לשר נות את יחס הקהל אל הקולנוע. עוד כשר היה מבקר, השף את האוצרות הטמונים בקולנוע האמריקאי, שהכל זילזלו בו כבר מוצר מיסחרי פשוט. יחד עם חבריו לגל החדש הביא רוח-נעורים חדשה ושונה אל עולם הקולנוע. אין ספק שעשיית סרטים והתכונות בסרטים, אחרי הולדת הגל החדש, אינן דמות עוד למה שהיה לפנים. רגיש ורגשני. לכן לא יכול היה להיות ביקורו של טריפו בישראל, רגל הצגת הבכורה של המטרו האחרון, אלא חג לחובבי הקולנוע בארץ. מה עוד ש- טריפו האיש התגלה כדומה להפליא ל-

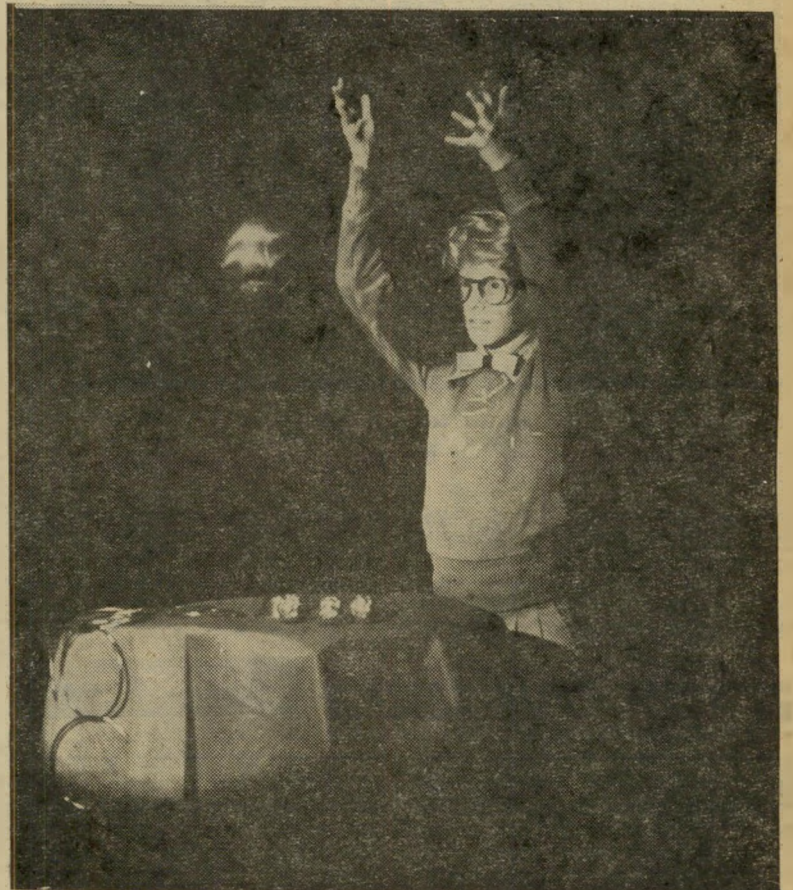
"רק אחרי האירועים של 1968 ואחרי ה- צער והחמלה, סרטו התייעודי של מארסל אפולס על צרפת בתקופת הכיבוש הנא- צי, התרגל הקהל להתייחסות שונה, גלויה יותר, לאותה תקופה." מסביר האורח. הפרטים אותנטיים. אם כי המטרו האחרון אינו מבוסס על פרשה שהיתה, והוא איננו סרט אוטוביוגרפי רוב הפר- טים בו הם אותנטיים. "אוי היווני בן שמר נה כאשר התחילה המי'תמה, ובן 12, כאשר הסתיימה." הוא מו-פר. "סבי גידל טבק בחצר, כמו הילד שבסרט, ושכניו הזהירו אותו שהוא עובר על החוק ומס- תכן. דודי נעצר על-ידי הנאצים בתחנת רכבת, בערך כמו הדמות הנעצרת על-ידי המישטרה בתוך כנסייה, במטרו האחרון. השחקן ז'אן מארה תקף מבקר שקטל מח- זה של ידידו, ז'אן קוקטו, כפי שגיבור הסרט תוקף את מבקר התיאטרון שבסרט. את דמותה של מנהלת התיאטרון עיצבתי על פי כמה נשים שניהלו תיאטרונים ב- אותה עת, כמו, למשל, אליס קוצ'אה, את דמות הבעל המסתתר במרתף עיצבתי, כאשר נזכרתי בשחקן צרפתי דגול, לואי ז'ובה, שנמלט לדרום-אמריקה בזמן המילי- תמה. ניסיתי לחשוב מה היה קורה אילו נשאר בפאריס, ושילבתי את דמותו בזה של המלחין היהודי ז'וזף קוסמה, שנשאר

פרנסואה טריפו ומדן מורגנשטרן (רעייתו לשעבר) בהצגת הבכורה מתון, שקול, רגיש ורגשני

אף פעם בסרט, טריפו מרשה לא פעם לאינסטינקט שלו שידריכו בעיצוב דמו- יותיו. "כאשר השחקן הראשי בהצגה בא אל מנהלת התיאטרון ומודיע לה כי הוא חייב לפרוש, משום שהוא עומד להתגייס למחתרת, חשתי גם אני וגם סוון שיפמן, שותפתי לכתיבת התסריט, שכאן צריכה לבוא התפרצות של המנהלת, שקמה וסו- טרת לשחקן על פניו. לא ניסינו אף פעם להיכנס לתוך המניעים הפסיכולוגיים ה- עמוקים לסתירה זו, שהיא אחד הרגעים הדרמאטיים בסרט. הרגשנו שכך זה נכון, ולכן הכנסנו את הסצנה."

סית בעת המילחמה), טריפו לא עשה מעור דו, וגם לא הפעם, סרט על מצב פוליטי או על אידיאולוגיה. הוא עשה סרט על אנשים. "ניסיתי להראות קבוצה של בני- אדם, הכרוכים כל כך בבעיה הפרטית של- הם, במיקרה זה בהעלאת הצגה בתיאטרון, עד שהם נוטים, במיקרים רבים, לייחס לבעיה זו חשיבות רבה יותר מאשר לבעיה הגדולה והחמורה. המאיימת על כל העור- לם שבו הם חיים." שלא כמו כמה מעמיתיו, המרגישים צו- רך לערוך מחקר מושלם על כל דמות בסרטיהם, ולדעת עליה פרטים שלא יופיעו

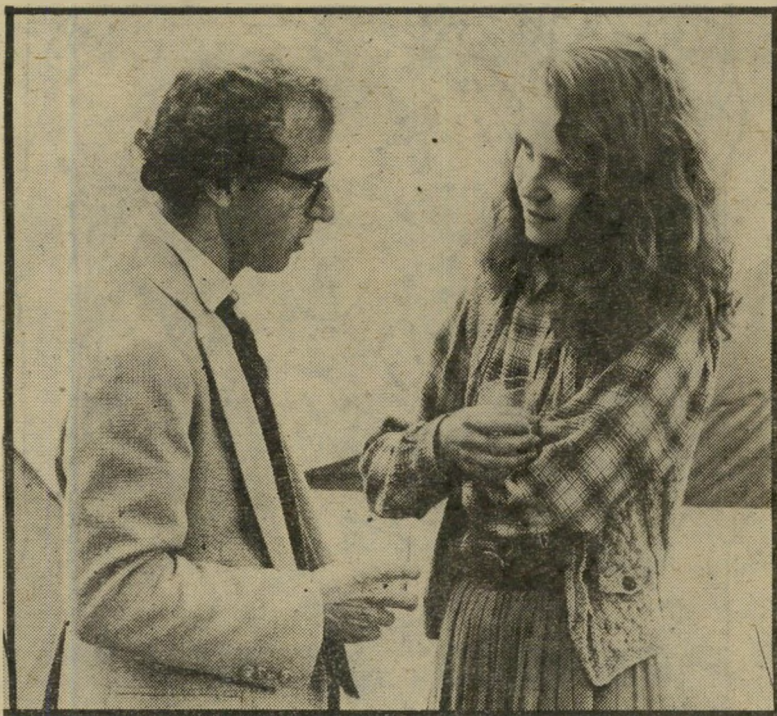

רוברט מונק בתפקיד סנדי בייטס הצעיר ב"אבק כוכבים" מדוע הוא מתוטל כל כך?

בפאריס ועבר בהסתר תחת שמות מוש- אליים. מבחינתה, המטרו האחרון הוא עוד שלב בהעלאת אורח החיים הפאריסאי בזמן הר- מילחמה, אך אין זו תמונה כוללת ומס- כמה. "זו היתה פאריס כפי שאני היכרתיה בזמן המילחמה." הוא טוען. במיוחד כאשר מאשימים אותו בכך שהרדיפות, החרדה והאימה אינם מתבטאים בסרט בהרופות מספיקה. "איני יכול אלא לצטט את מיש- פטו המפורסם של ז'אן-פול סארטר, ש- אמר על אותה תקופה: "זאת היתה תקר- פה בלתי-נסבלת ואנחנו הסתגלנו אליה להפליא." מי שרוצה לקבל תמונה כוללת ונכונה יותר צריך לתר- כיב יחד את כל הסרטים שנעשו על אר- תה תקופה, לחבר את זווית הראייה של כל היוצרים השונים, וכך אולי יגיע לתמיר- נה שקולה וכוללת יותר."

דמויות שהעלה על הבר ולדמויות שהוא בעצמו גילם, בפעמים שבהן היה שחקן: איש חביב, מסביר פנים, פתוח ומוכן לח- לק את מאווייו עם אנשי שיחו. ממש אני טואן דואנל, (הגיבור של נשיקות גנובות ושל סרטי האוטוביוגרפיים) שהתבגר, נעשה מתון, שקול, אבל לא פחות רגיש ורגשני. וזאת מבלי להתעלם מעולמו הר- פנימי, אולי אפילו האפל, שאת צידו חשף על המסך בסרט שלא הופץ עדיין בישר- ראל, החדר הירוק (בו הופיע גם בתפי- קיד ראשי).

גם המטרו האחרון הוא ביטוי לרצונו של טריפו לתאר פרק בחייו. אם לא עשה אותו מיד אחרי 400 המלקות (שהוא סר- פור ילדותו, המועבר לשלהי שנות ה-50), אין זה פשוט שלא היה לו החשק לעשות כן. "אבל הרגשתי שאני עדיין קרוב מדי לאירועים, וחוצי מזה, שיתוויר התקופה דרש ממני אמצעים שלא עמדו ברשותי בשנת 1960." יש להרגשה שהקהל הצרפתי לא היה מוכן אז לקבל סרט כמו המטרו האחרון.

וודי אן בתפקיד סנדי בייטס הבוגר עם ג'סיקה הארפר חזרה משעשעת מפני האהבה והמוות